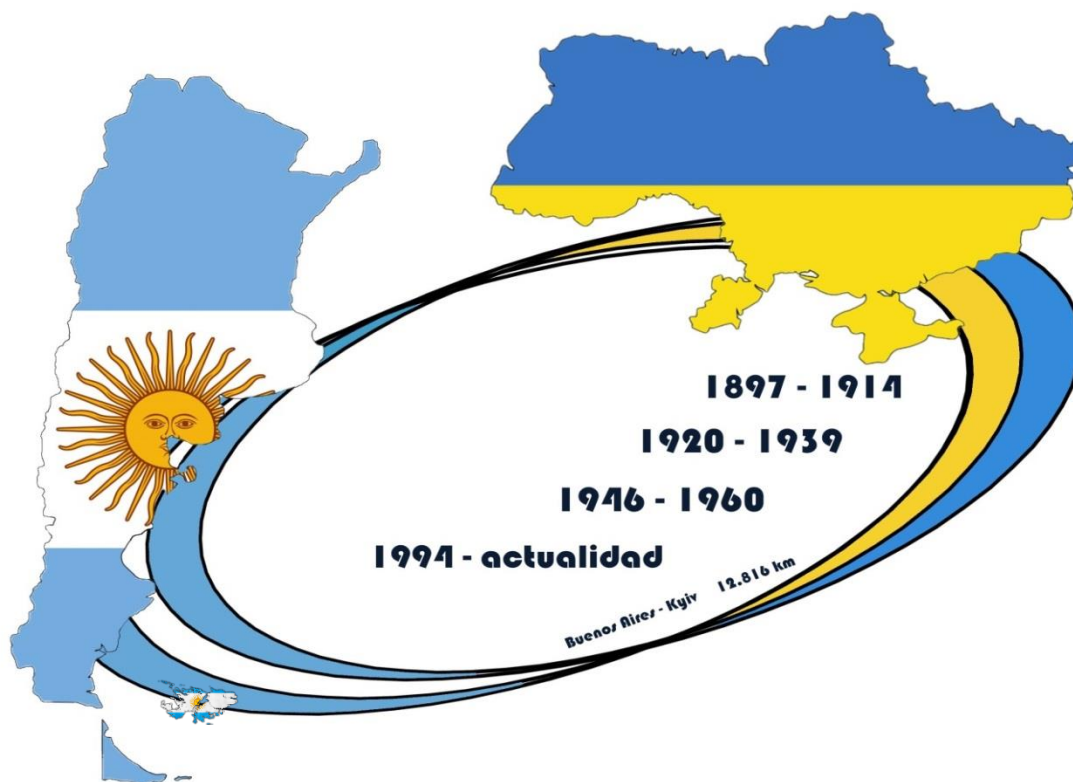

Посольство
Аргентинської Республіки
в Україні

представляє

«У ПОШУКАХ МОГО
КОРІННЯ»

№10

Вступне слово

Я рада вітати вас на сторінках десятої публікації «У пошуках мого коріння», цифрового інформаційного видання періодичного характеру, підготовленого Посольством Аргентинської Республіки в Україні, що має за мету познайомити з особистостями українського походження в науковій, культурній та бізнесовій сферах Аргентини та з персоналіями, коріння яких пов'язане з українськими містами.

Історія української громади в Аргентині бере свій початок з кінця XIX століття та вважається сьомою українською діаспорою у світі за своєю чисельністю, яка за приблизними оцінками налічує 450 000 українців та їх нащадків.

Можна виокремити чотири головні, але не виняткові, хвилі міграції українців до нашої країни: 1897-1914 років, 1920-1939, 1946-1960 рр., та з 1994 року до нині. Перша організована міграція країнців відбулася до міста Апостолес у провінції Місіонес. Кожна з цих хвиль дала Аргентині багато цінних особистостей, оскільки як відомі люди, так й ті, хто залишається невідомим для широкого загалу, своєю працею, зусиллями, творчістю, цінностями та знаннями зробили значний внесок у формування сучасної Аргентини.

Слава про щедрі гостинність Аргентини досягла далекої Східної та Центральної Європи. Наша країна відкрила свої двері для потужної та плідної серії міжнародних міграцій.

Важливо виокремити ту роботу, яку виконують організації української діаспори в Аргентині в пошуках збереження українських традицій в нашій країні.

Команда Посольства Аргентинської Республіки в Україні

Наразі Українська Центральна Репрезентація (RCU) (www.rcukra.com.ar), яку очолює знаний нейрохірург та Почесний консул України в провінції Буенос-Айрес, Д-р. Педро Лилик (<http://lylyk.com.ar/>), об'єднує понад 30 асоціацій української діаспори, основними членами яких є Українське культурне товариство ПРОСВІТА (www.prosvita.org) на чолі з Арх. Хорхе Данилишиним та Українське Товариство "Відродження" під керівництвом Віктора Будзінські.

Українська палата торгівлі і промислу в Аргентині (CAUCI) (www.cauci.com.ar), Президент Інж. Фернандо Сфейр та Виконавчий директор Олег Яхно, з моменту свого заснування в 1992 році проводить інтенсивну роботу з просування двосторонньої торгівлі.

Заглиблюючись в історію Аргентини можна дізнатись про українців та нащадків українців, які досягли успіху в різних галузях та сферах, як на національному рівні, та і в різних регіонах нашої країни та навіть на міжнародному рівні.

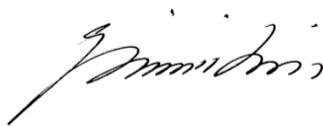
Варто згадати про таких особистостей як біохімік та лауреат Нобелівської премії з медицини Сезар Мільштейн, піаністка Марта Аргеріч,

музикант-фольклорист Орасіо Еухеніо "Чанго" Спасюк, поетеса Алехандра Пісарник, письменник Сесар Тіемпо, актор й музикант, член музично-гумористичного гурту "Les Luthiers" Маркос Мундсток, засновники та власники комплексів по вирощуванню та переробці мате "Росамонте" Деметріо Гренюк та "Романсе" Мігель Анхель Герула, автор нещодавньої публікації про українську громаду "Наші люди" Хорхе Баланда, олімпійський призер Педро Стецюк, метеоролог Надія Зинченко, біохімік та вірусолог Пабло Голдшмідт, демограф-дослідник української діаспори, випускник Університету Буенос-Айрес Олег Воловина, колишній футболіст Хосе Чатрук, футбольний тренер Хосе Нестор Пекерман серед багатьох інших.

Розповіді наших героїв розміщені в алфавітному порядку, всі історії: ті, які містить це видання, та ті, які будуть опубліковані протягом року, публікуються зі згоди героїв та не носять вичерпного характеру, а натомість прагнуть передати багатство в різноманітні життєвого досвіду респондентів, включаючи особистостей української громади, знаних на міжнародному рівні, які досягнули великого визнання в суспільстві, що у свою чергу відображає дієвість зв'язку між Аргентиною та Україною.

Цей інформаційний бюлетень є відкритою, міжрелігійною, всеохоплюючою ініціативою для участі нових діячів української громади в Аргентині. Я вітаю тих, хто зацікавлений прийняти участь у наступних випусках та запрошую поділитися своїми історіями, спогадами та досвідом, написавши нам на електронну адресу eucra@mrecic.gov.ar.

З найкращими побажаннями,

Елена Летісія Мікусінскі
Посол Аргентинської Республіки в Україні

Передмова від Народного депутата України Святослава Юраша

Голови підкомітету з питань зв'язків і захисту прав та інтересів українців за кордоном Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва

**Депутат
Святослав Юраш**

2020-ті роки мають стати особливими у відносинах між Україною та українською діаспорою. Наші громади у містах та містечках Аргентини вже більше ніж за сто років заклали підвалини для особливих відносин між нашими державами. Ми вже давно не незнайомці, а скоріш старі приятелі. Незважаючи на тисячі морських миль між нами, наші народи стали сусідами. Українці та аргентинці живуть на одних вулицях, слухають схожу музику та їх діти грають на тих самих майданчиках.

Мене завжди захоплював феномен діаспори. Однаково величним є і та сміливість, яку проявили емігранти при подоланні всіх труднощів, пов'язаних із переселенням, і доброта та щирість народу, який їх прийняв. І у свій час аргентинський народ неодноразово сприяв нам, іноземцям з іншого континенту, у пошуках прихистку, роботи та, найголовніше свобод. Не отримавши землю в Україні, ми отримали змогу обробляти її в Апостолесі. Тікаючи від політичних переслідувань, нам надали свободу слова, і ми почали друкувати «Українське слово». Рятуючи своїх дітей від економічного занепаду, ми змогли віддати їх в аргентинські школи та університети міста Беріссо. Для 300 000 тисяч українців Аргентина стала землею можливостей і розвитку. І таким чином ще з кінця XIX століття аргентинці роблять все можливе задля збереження наших традицій, мови та віри.

Відносини Буенос-Айреса та Києва мають 300 000 тисяч можливостей, мостів та історій дружби. Закордонні українці Аргентини є найкращими послами України у всіх сферах без виключень. Від медицині і до спорту, вони пишуть історії одночасно двох країн, які так далеко один від одного на політичній мапі, але поряд за спільними ідентичностями. Адже бути сусідами, знаходячись на різних континентах, - це диво, яке стало можливим завдяки гостинності аргентинського народу та сміливості українських емігрантів.

Нове покоління українських дипломатів та політиків має вибудувати особливі відносини із українською діаспорою в Аргентині. Про неї мають більше писати в підручниках з історії, нові освітні програми обміну мають створитися між університетами обох країн, глибше співробітництво повинне вибудуватися у царині культурної дипломатії. Без перебільшення, Українська держава має створити всі можливості для діаспори та її легкого відвідування України, вивчення історії та, особливо, мови. Адже українці – це велика сім'я, що живе на кожному континенті, і ми маємо знати більше про своїх родичів.

Особливі можливості для подальшої співпраці існують, вочевидь, у сферах сільського господарства, медицини та ІТ. Це ті три базові площини, що є однаково важливими для наших країн і на яких можна створити спільну візію двосторонніх відносин. У розроблені дорожньої карти спільного майбутнього Аргентини та України мають брати участь, перш за все, українські сім'ї міст та селищ нашого латиноамериканського друга та партнера. Така карта мала б включати в себе їх досвід, знання та бачення можливостей та викликів: від питань поглиблення торгівлі і до зусиль щодо зменшення викидів CO₂ у атмосферу.

Для кожного з українців історія діаспори є особливо надихаючим прикладом віри в себе, сміливості та гостинності. Це історія про свободу, втрачену на Батьківщині, та знайдену у новій країні. І наша вдячність

аргентинському народу за таку допомогу має бути закарбована у конкретних прикладах співробітництва, яке буде покращувати життя обох народів.

Святослав Юраш*

**Святослав Юраш - Народний депутат Верховної Ради України IX скликання з серпня 2019 року, обраний по загальнодержавному багатомандатному округу за списком політичної партії "Слуга народу". Голова підкомітету з питань зв'язків і захисту прав та інтересів українців за кордоном Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва. Глава Постійної делегації у Парламентській асамблеї ГУАМ, заступник члена Постійної делегації Верховної Ради України у Парламентській асамблеї ЄС - Східні сусіди (ПА ЄВРОНЕСТ), керівник групи з міжпарламентських зв'язків з Республікою Індія, керівник групи з міжпарламентських зв'язків з Федеративною Республікою Бразилія, керівник групи з міжпарламентських зв'язків з Ірландією, заступник співголови групи з міжпарламентських зв'язків з Румунією, заступник співголови групи з міжпарламентських зв'язків з Державою Ізраїль, заступник співголови групи з міжпарламентських зв'язків з Японією, секретар групи з міжпарламентських зв'язків з Сполученими Штатами Америки.*

Звернення професора Віктора Погромського* з нагоди сторіччя визнання Української Народної Республіки Аргентиною

"Шановні друзі, мене звати Віктор Погромський. Я український історик і вже довгий час досліджую відносини між Україною та Аргентиною. Цього 2021 року, ми відзначаємо важливу дату, 100 років визнання «de jure» Української Народної Республіки Аргентинською Республікою.

Професор Віктор Погромський

Початковий етап відносин між Україною та Аргентиною був насичений різними подіями. Насправді, було кілька хвиль української міграції. Спочатку, у 1880-х роках, міграція українців була зумовлена економічними проблемами. Люди їхали до Аргентини у пошуках нової долі, нового життя, сповнені надії на краще, і, здебільшого, це так і було. Потім настали бурхливі роки боротьби за національне визволення. Це час, коли український народ був об'єднаний у спробі здобути державність. На жаль, зовнішні фактори призвели до провалу формування нашої Національної Держави, і вже до 1921 р. Української Народної Республіки, фактично, не існувало. Але процес Паризької мирної конференції, щодо завершення та умов миру після Першої світової війни, об'єднав усі ці сили. Саме в цей період і в дні конференції 5 лютого 1921 р. Уряд Аргентини визнав УНР «de jure». Насправді це був дуже символічний крок, адже Аргентина була першою країною Латинської Америки, яка визнала УНР, і на той час виявилася єдиною.

Я хотів би звернути увагу на процес формування української діаспори, що відбувався. Багато людей знають, особливо тут в Україні, що українська діаспора в Аргентині налічує майже 300 000 осіб, які мають українське

походження або які вважають себе українцями. Формування цієї діаспори відноситься до дуже складних періодів історії України.

Думаю, дуже важливо підкреслити, що аргентинці українського походження знають, що в Україні ми знаємо і пам'ятаємо важкі шляхи, якими пройшли їх предки. Першими українцями, які прибули до Аргентини у 1870-х та 1880-х роках, хоча ми не можемо з упевненістю встановити рік, були жителі Катеринославської губернії. Дуже важливу роль в еміграції відіграли українські порти Чорного та Азовського морів, такі як Миколаїв, Одеса та Маріуполь. Ці порти стали вихідними дверима для емігрантських груп. Велика кількість судноплавних компаній міжнародного класу вже працювала надаючи інформаційну підтримку мігрантам. Слід зазначити, що кілька консульських установ працювали в межах українських територій. Найвідомішими і справді найактивнішими були консульства у Львові, Одесі та Миколаєві, це ще один важливий зв'язок між Аргентиною та українськими землями того періоду.

Ще однією складністю, з якою стикалися українці під час переселення, був той факт, що наші землі перебували під впливом різних державних утворень: з одного боку - Австро-Угорщина, а з іншого Російська імперія. І способи еміграції також були різними.

Мало хто знає, але південна та центральна частини України також була задіяна в еміграційних рухах, особливо до революції 1917 року.

Народи Аргентини та України мають спільну історію. У бурхливі часи боротьби за національне визволення, утворення Української держави, та й у сучасний час, коли в 1991 р. була проголошена незалежність сучасної України. Також я хотів би зазначити, що українці, які емігрували до Аргентини на початку XX століття, сформували еміграційні рухи до Північної та Південної Америки.

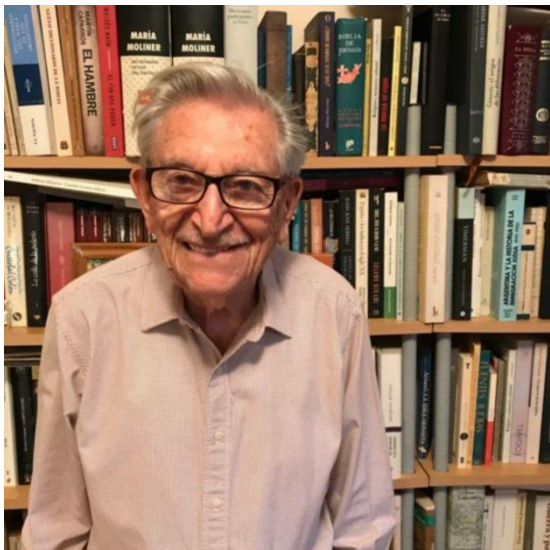
Деякі з них оселилися в США, інші переїхали до Канади, так чи інакше, вони залишилися українським ядром, яке зберегло наші традиції, мову, культуру і було покликані на початку 90-х, коли вони отримали нашу незалежність, підтримати основу української держави, яка відновилася на

останньому десятилітті XX століття. Вітаю зі сторіччям визнання Аргентиною Української Народної Республіки. Я дуже вдячний за плідну співпрацю та підтримку українського народу.

**Віктор Погромський – кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва ЧНУ ім. Петра Могили (м. Миколаїв), голова наглядової ради ГО «Науково-дослідний інститут вивчення проблем всесвітньої історії, етнології та політичних процесів»*

АБРАША РОТЕНБЕРГ

Письменник та журналіст

Абраша Ротенберг

Абраша Ротенберг - письменник і журналіст, який розвивав свою діяльність в Аргентині, де був співзасновником журналу Primera Plana та газет Nueva Sion та La Opinión. Був одружений на співачці, композиторці та педагогині Діні Рот, батько актриси Сесілії Рот та музиканта Аріеля Рота.

Він народився в 1926 році в місті Теофіполь, теперішньої Хмельницької області. Він прибув до Буенос-Айреса, Аргентина, у віці восьми років разом зі своєю матір'ю, мігрантами з України, яка

на той час була частиною Радянського Союзу. Вони також проживали в Магнітогорську в Москві. У Буенос-Айресі він навчався у світських аргентинських навчальних закладах, одночасно вивчаючи іврит та ідиш у Семінарії вчителів івриту. Працюючи викладачем в єврейській школі, він здобув спеціальність бухгалтера на факультеті економічних наук Університету Буенос-Айреса, а в 1950 і 1951 рр. Під час перебування в Ізраїлі він співпрацював у журналістських виданнях та на радіо "Kol Yisrael", в якому він заснував іспаномовний відділ, який транслював програми для Латинської Америки та Іспанії. Повернувшись до Буенос-Айреса, він присвятив себе професії та спеціалізувався на консультуванні видавничих компаній. Пристрасний читач і критик політичних та інтелектуальних течій того часу та його професійний досвід привів його до участі у редакційних проектах, що мають велике значення. Відтоді розпочались

**Абраша Ротенберг та Діна Рот
з донькою Сесілією Рот та
онуком Мартіном
Фото: @ceciroth**

його відносини з аргентинським журналістським та культурним полем.

У 1976 році він емігрував з родиною до Іспанії, рятуючись від аргентинської військової диктатури. Проживши в Мадриді 37 років, в даний час він мешкає у Буенос-Айресі..

**Теофіполь, Хмельницька
область**

Видані книги:

- ✓ «Останній лист з Москви»
(вступне слово Хуана Гельмана),
- ✓ «Мовчазна думка»
- ✓ «Спогади та коріння»
- ✓ «Єврейські жарти, які мені
розповідав мій батько»

- ✓ «Загроза»

Інтерв'ю з Абрашею Ротенбергом, яке провела Посол Елена Летісія Мікусінскі

«Спогади про моє життя в Радянському Союзі живі в моїй пам'яті. Коли я обговорював з мамою деякі епізоди свого дитинства, вона, здивована, сказала мені: "Не може бути, якщо тобі тоді було два-три роки". Це було правдою: я пам'ятав і пам'ятаю досі.

Я народився в Теофіполі, який на той час знаходився приблизно в 30 км від кордону з Польщею. Я прожив кілька років у цьому містечку, в будинку своїх бабусь і дідусів по батькові, Ротенбергів, з дня мого народження, 4 травня 1926 року, через дев'ять років після революції.

Батькові довелося тікати з комуністичної Росії, бо він не мав ні професії, ні навчання, ні робочим, ні селянином, тобто був паразитом системи, людиною без майбутнього.

**Абраша Ротенберг,
1930**

Фото: @abrasharotenberg

Пропрацювавши кілька місяців у Парижі, він зміг дістатися до Аргентини, де жив його старший брат. Я зустрів його майже через вісім років. Це була зустріч двох незнайомців. Ми роками не розуміли один одного, але нам пощастило пізнати один одного і насолодитись спілкуванням за кілька місяців до його смерті. Ми чекали 7 років поки вони дозволили нам виїхати з Радянського Союзу, але тим часом я виріс у двох дуже різних оселях: в оселі моєї материнської сім'ї, братів моєї матері, захоплених революцією, і в оселі моєї батьківської сім'ї, у моїх бабусі й дідуся, людей поміркованіших стосовно нового режиму. Я також багато подорожував і мешкав у містах, далеких від мого рідного місця. Оскільки моя мама працювала і тривалий час була відсутня, я багато часу проводив із родиною свого діда, у Теофіполі. Пам'ятаю дідусеву хату, пам'ятаю коня діда, з яким я гуляв, пам'ятаю сусідню річку та селян, які поверталися із жнив пшениці та співали. Це були народні хоріві колективи, які досі звучать у моїх вухах і переносять мене в ті спокійні вечори в Україні, до її краєвидів, де видніються золоті пшеничні поля, які все ще коливаються на моїх очах, незважаючи на минулі, прожиті 90 років. У травні мені виповниться 95 років.

Мій дідусь домінував у сім'ї своєю фізичною присутністю. Усі, крім мене, боялися його. Він ставився до мене з прихильністю, бо я був своєрідною сиротою без матері, яка працювала далеко, і за відсутності батька, який заробляв на життя торговцем у далекому Буенос-Айресі. Бабуся захоплювалася читанням. Я пам'ятаю, як вона сиділа біля дверей будинку, нахилившись над книгою через свою короткозорість, поки в будинку був хаос, який іноді прибирала її невістка (моя мати), коли приїздила.

У мене було четверо дядьків та одна тітка з Ротенбергів. Мій батько та його старший брат мешкали в Аргентині, наймолодший дядько був на кілька років старший за мене і керував групою партизанів, які боролися проти нацистського загарбника. Його зрадив один із товаришів, і його було повішено посеред міста. У мене також була тітка, заміжня за ультрарелігійним євреєм, який ненавидів комуністичних атеїстів і був у захваті від приходу німців. Через кілька днів вони

Абраша зі своїми друзями з Теофіполя, Наташею і Володею

Фото: @abrasharotenberg

застрелили його. Моя батьківська сім'я не була комуністичною. Лише один дядько був членом партії, але через любовну помсту і політичні погляди його помилково засудили як троцькіста, ув'язнили в Сибіру, де він назавжди зник. Був також брат, лісовий інженера, який жив у Москві. Це була єдина жива родина, з якими я зустрівся багато років після війни.

У дитинстві мене також підтримала сім'я моєї матері Голоднер, яка була більш культурною та політизованою: майже всі брати були пристрасними комуністами. Вони не мали нічого спільного з родиною моїх бабусь і дідусів по батькові, де голосно сперечалися, але ніколи не займалися політикою. У їхньому домі про політику говорили пошепки. Мені не подобаються країни, де для того, щоб говорити про політику, ти повинен знизити голос.

У будинках моїх дядьків по матері вони співали. Я не знав своїх бабусю і дідуся по матері, вони померли дуже молодими. Але їхні діти, мої дядьки, були оптимістичними та позитивними, вони були впевнені, що прийде нова людина, плід революції, будівник ідеального, справедливого та щедрого майбутнього для радянських людей. Ми знаємо, що сталося за ці сімдесят років: для багатьох мрія перетворилася на кошмар. Майбутнє залишилось позаду, і світ розчарувався в ідеологіях.

Абраша зі своєю мамою Дунею,

1932

Фото: @abrasharotenberg

Натомість зараз переважають ідеї егоїстичного індивідуалізму, і нова ера, що засліплює технологічно, обтяжує нас невідомими, на які політичне керівництво не має відповідей. Ті молоді комсомольці, комуністична молодь, мої дядьки, революціонери, комуністи, які мали всі відповіді, закінчували свої дні, розчаровані, проживаючи в капіталістичних країнах. Інші брати залишились там, де жили, у Запоріжжі, промислового місті.

Я відвідав Запоріжжя у 1967 році, де зустрів своїх дядьків по матері, що пережили війну, які на той час ще мріяли про соціалістичний світ..

Я повертаюся до родини матері, до дитинства. Вони мешкали на відстані близько двадцяти кілометрів від мого рідного міста Теофіполя, село називали Западинці, але єврейське населення називало його Западенець. Я пам'ятаю їхні ліси та фруктові дерева, а також будинки моїх дядьків, чехівські вишневі сади, розташовані за межами села, я, чомусь не маю таких живих спогадів як з Теофіполя. На той час Теофіполь мав би близько тисячі жителів та центральну вулицю. Наші найближчі сусіди та їх двоє дітей жили перед будинком моїхбабусі та дідуся; дівчина була мого віку, а мій товариш по грі та її брат були старшими і завжди дошкуляли нам своєю грубою поведінкою. Коли німці вторглися в Радянський Союз і деякі війська оселилися в Теофіполі, мій маленький друг Володя, якому на той час було близько 18 років, став помічником і довіреною особою німецького офіцера, відповідального за пошук євреїв у цьому районі для знищення. Мій друг Володя повів німців до будинку мого діда з бабусею, які лежали хворими у ліжку. Німецький офіцер наказав їм встати з ліжка і піти за ним, але мій дідусь, який знав навіщо (вони забирали євреїв до лісу і вбивали їх там) сказав: «ні, ні, я не піду звідси». Німецький офіцер, дуже молодий і недосвідчений, почав вагатися, не знаючи, чого чекати. Мій друг Володя вирвав пістолет з кобури і безпощадно вбив моїх бабусю і дідуся. Його сестра Наташа, моя подруга дитинства, була коханкою нацистського офіцера, який відповідав за цей район. Після війни їх обох судили та ув'язнили. Після відбуття покарання вони повернулися до Теофіполя, де мій дядько Арон виявив їх серед громадськості, яка відвідала урочисте відкриття пам'ятника на честь героїв, які воювали проти німецького загарбника. У цьому випадку нікого не цікавило те, що німці та багато українських колаборантів зробили з євреями під час нацистського панування. Так пишеться брехня історії: співавтор нацистських катувань віддає данину поваги тим героям, які зіткнулися з ними.

Моя мати була енергійною, безстрашною, запальною і молодою жінкою. На той момент їй, мабуть, було близько 24 років і вона не змиралася з проживанням у маленькому містечку. Їй довелося роками боротися за виїзну візу з Радянського Союзу лише для того, щоб я мав батька, чоловіка, який заробляв на життя вуличним продавцем на вулицях Буенос-Айреса. Усі товари, які він здійснював носив на своїх плечах (рушники, сорочки, сукні, панчохи), йому давали для продажу без заставних сум, він дуже заборгував своїм кредиторам. Щоб заплатити, йому потрібно було все продати, і він робив це за дуже ризикованих умов: у кредит та вірив на слово. Це залежало від чесності людей, яка на той час були загальним благом: більшість їхніх клієнтів дотримувались свого слова. Ніхто не підписував жодного документа, але

критичність ситуації була колосальною, оскільки всі його активи, усі товари, які він носив на своїх плечах, були еквівалентні всім його боргам. Тим часом Радянський Союз нікому не дозволяв залишати свою територію. Ми чекали сім років, поки вони не дали нам остаточного дозволу, бажану візу. Мій батько здобув цю візу для нас, йому допоміг один радянський письменник, якого запросили на засідання Міжнародного пен-клубу, яке мало відбутися в Буенос-Айресі в 1932 році, але це вже інша історія.

А ми з мамою тим часом жили в Радянському Союзі, чекаючи, як Годо, отримання недосяжної візи. Моя мати влаштувалася на роботу в Магнітогорськ, зразкове промислове місто на Уралі, сталінський проект, для якого сталь та електроенергія дорівнювали соціалізму. Магнітогорськ був і залишається одним із найбільш забруднених промислових міст у світі, заповнене димоходами, димом та повітрям без кисню. Ми жили в спільних казармах та в незадовільних харчових, гігієнічних та житлових умовах, майже в темряві, бо вдень та вночі димоходи просто випльовували хмари димом.

Мешканці Магнітогорська походили з усіх радянських республік і були в очах дитини дуже самотніми. Проживання в Магнітогорську, незважаючи на його недоліки, мало виняткову перевагу для моєї матері: той, хто працював у цьому промисловому місті, мав право через певний час дозвіл проживати в Москві. Після того, як контракт був виконаний, ми змогли переїхати до Москви, де мама влаштувалася на роботу з хорошим рівнем доходу. Ми жили в комунальній квартирі, у будівлі з більш ніж п'ятнадцятьма поверхами. На кожному поверсі було близько сорока кімнат, відокремлених дерев'яними перегородками і бідно мебльованих: шафа, ліжко (або два) та невеликий стіл та два стільці.

На кожному поверсі було два спільні санвузли. Влітку я сидів біля входу в будівлю, щоб спостерігати за нескінченною чергою туристів, які приїжджали з усіх куточків планети і годинами чекали, щоб увійти до мавзолею Леніна і вшанувати героя, який створив революцію. Ми жили на Червоній площі, навпроти Кремля, в історичному центрі Москви. Це було в 1931 році. Через роки, в 1967 році, я відвідав Москву і шукав той комунальний будинок, про який я мав такі яскраві спогади, але після багатьох пошуків я дізнався, що його зруйнували. У той момент я відчув, що вони знищили щасливу хвилину мого дитинства.

На той час я двічі їздив до України. Одного разу до міста моїх бабусь і дідусів Ротенбергів, а одного разу - до моїх дядьків по материнській лінії, Голоднерів. Я їхав один, але пам'ятаю, як сідав на поїзд до Києва і просив

якогось надійного незнайомця подбати про мене. Коли я прибував назад до пункту призначення, Москви, мене зустрічав дядько Арон або його дружина, коли вони мали таку нагоду, або моя мати. У моїй пам'яті моя перша подорож, одного, до Москви. Я сидів поруч із прекрасною і приємною жінкою, слухаючи, яку тітка, дуже переживаючи, просили погледіти за мною. Я говорив з нею годинами, поки мама не забрала мене на залізничному вокзалі в Москві. Це була дуже тепла жінка, яка уважно мене слухала і сміялася з моїх розповідей. Коли ми попрощалися, вона обійняла мене, поцілувала і сказала мамі дуже теплі слова про мою компанію. Я був дуже балакучою дитиною, звичка, яка зберігається протягом усього мого життя на шкоду багатьом невинним, які й не підозрюють цього. У той час я вільно володів російською та українською мовами, двома мовами, які, на жаль, назавжди втратив.

Симона де Бувуар говорила, що найстрашніше в трагедії - це те, що людина зникає. Сьогодні нам майже здається нормальним, що стільки людей помирає від COVID, але перші новини налякали нас. На жаль, з часом трагедія стає статистичною та дегуманізованою.

Я дуже пам'ятаю голод в Україні. Для мене це відзначила не статистика, а досвід. Голод виключний і не дозволяє думати про будь-що інше крім як подолати його, прогоровуючи себе. Нелегко було перестати думати про їжу цілими днями, особливо в Україні. У той час ми їли картоплю, але найчастіше картопляні очистки. Думаю, я вперше в житті з'їв м'ясо, коли ми виїхали з Радянського Союзу, але ми не сприйняли це як трагедію, бо всі ми були в однакових умовах, і ми не знали жодного іншого варіанту. Ми були голодні і приймали це як частину нашої реальності. Окрім того, нам щодня розповідали, що наше майбутнє буде славним і що ця жертва, яка коштувала мільйони життів, того варта.

Батько Абраші
Фото: @abrasharotenberg

Я ніколи не забуду бурю, свідком якої я був, перебуваючи з дядьками по материнській лінії в Западинцях . У саду була груша, висота якої завжди мене вражала. Поки я спостерігав, здійснюлася буря, з гілок почали падати груші. Ми з кузенами почали бігати і відчайдушно забирати собі все, що змогли проковтнути. Я ніколи не їв груші, і відкриття того нового смаку породило чарівний момент насолоди та радості. Я більше ніколи не насолоджувався такою смачною грушею. Після такого неочікуваного частування груш не було, повернувся голоду і ми мріяли про порятунок за допомогою бурі та неіснуючих смаколиків.

Що я можу вам сказати на цій дуже спонтанній зустрічі про мої спогади про Україну, пані Посол? Власне, я прожив у Радянському Союзі майже 8 років. З них, можливо, 4 або 5 в Україні, і я все життя мріяв повернутися коли-небудь до Теофіполя , міста, де я народився. І одного разу, через випадковість, мені спало на думку відкрити комп'ютер і шукати слово Теофірол у веб-мережі Google , щоб з'ясувати, що сталося з тим містечком і де був дім мого діда, і я не впізнав карту чи фотографії сучасного міста. Вулиця, на якій ми жили, яка була єдиною прохідною дорогою, зникла, і річка біля будинку мого діда змінила свій хід?

Можливо, селяни продовжують співати, коли повертаються в сутінках, але, звичайно, вони не ходять, тому що вони сідають на сучасні трактори, а їхні діти не селяни, а інженери або проживають у якомусь місті країни або в капіталістичному світі. Моя прогулянка в Google до Теофіполя викликає у мене несподіваний сюрприз, і я задаюся питанням: що це? Бо раптом з'являється моє ім'я: Абраша Ротенберг. У Теофіполі . Я не можу в це повірити.

У 1976 році, за часів військової диктатури, мені довелося виїхати зі своєю сім'єю в еміграцію до Іспанії.

У Мадриді, разом зі знаним професіоналом, ми заснували видавництво «Альталена», яке, крім публікації книг з історії Іспанії, арабської та єврейської присутності на території країни та їх культурного впливу та інших колекцій з актуальних питань, додало ще кілька грайливих публікацій в основному у жартівливому тоні. Одного разу, коли я був у невеличкій депресії, мені спало на думку, що я можу повернути собі настрій усіма відомими єврейськими жартами. Я написав 80 або й більше жартів, і ми опублікували цю збірку в якості книги колекційного видання «Єврейські жарти, які мені розповідав мій батько». В одному з жартів я відтворив діалог, який відбувся в потязі.

Один пасажир запитує іншого: «а куди ти їдеш?». І я не міг придумати іншої відповіді як «Я їду до Теофіполя», жартуючи над самим собою, але цифрова система механічно включила мене до загадок про моє рідне місто, яке налічує тепер 7000 жителів, і стало тепер відомим у всьому світі бо саме тут народився автор цієї геніальної збірки. Насправді про ці жарти ніхто не дізнався, оскільки Google включив їх оригінальною, іспанською, мовою, якою мешканці Теофіполя не регулярно покористовуються.

Пам'ять про Теофіполь та його людей зберігається у моїй пам'яті, у моїй чттевості та у моїх мріях. Коли я згадую свої дні в Теофіполі, оточений родинним теплом та його пейзажами, у мене виникає відчуття, що на той час, незважаючи на всі мої негаразди, я був щасливою дитиною.

Абраша Ротенберг і Діна Рот,
Фото: @abrasharotenberg

... З Діною, моєю патрнеркою по життю на протязі сепидесяти років, вона померла кілька місяців тому, ми були в Москві і у Запоріжжі, де жила частина нашої сім'ї по материнській ліній, але ми ніколи не змогли отримати дозвіл на відвідування Теофіполя, хоча ми безуспішно намагалися.

Коли ми жили в Мадриді, послом Ізраїля в Іспанії був мій родич і друг Герць Імбар.

Я розповів йому про моє неймовірне бажання відвідати Теофіполь та неможливість отримати візу, він натякнув, що, можливо, він міг би мені допомогти, оскільки він був другом посла Радянського Союзу, і що він спробував би поговорити з ним. Через кілька днів Герць зателефонував мені, щоб повідомити, що радянський посол радий мені допомогти і що вирішення моїх проблем збирається взяти на себе співробітник посольства. Через кілька днів мені зателефонували з консульства. Посадовець люб'язно представився, повідомивши мене, що вони мають намір вирішити мою проблему, але, на жаль, міста Теофіполь більше не існує. Здивований новиною, я відповів, вибачившись, що цього не може бути, що це помилка, тому що кілька років тому я був з Діною в Москві в гостях у дядьків, і вони сказали мені, що вони були в Теофіполі на відкритті пам'ятника на честь героїв, які боролись проти вторгнення нацистів, про що я згадував раніше. Місто не може раптово зникнути в мирний час. На що чиновник

відповів, що я помилився: "його не існує, його немає на карті". Я не міг пережити свого здивування. Коли я поспілкувався зі своїм родичем, ізраїльським послом, предки якого походили з Теофіполя також, він сказав мені, що був збентежений, але радянський посол також підтвердив, що місто зникло і його немає на картах. Зіткнувшись із такою впевненістю, я змушений був прийняти ту реальність. Я відчував розчарування та біль, бо частина моїх дитячих мрій, моїх перші дружби, любов моїх бабусь і дідусів я прожив саме в там.

Через рік мені зателефонував чиновник радянського посольства, який від імені посла сказав мені, що, на жаль, через мою помилкову інформацію сталося непорозуміння: «Ви сказали нам, що Теофіполь був селом, але ми не могли знайти це, тому що протягом багатьох років воно має категорію міста, а ми шукаємо його як село». Я зітхнув від здивування і полегшення. Я можу бути спокійним. Я народився в місті, яке існує, але має лише свою назву. Більше нема ні моїх бабусь, дідусів, ні дядьків, ні кузенів, ні селян з їхніми піснями та мотиками, навіть річки. «Все померло, я знаюю Навіщо я збираюся повертатися туди?» - запитав я себе. Сьогодні я маю відповідь.

До поїздки до Аргентини я прожив кілька місяців у Теофіполі і почав вчитися в початковій школі. Це був дуже важкий час для України, що відзначився голодом, дефіцитом та політичною, економічною та фінансовою кризою. Держава відповідала виключно за освіту, але не було достатньо грошей, щоб кожен учень мав навчальну книжку, і тому кожна книга ділилася між двома учнями. Ми вже отримали виїзну візу, і ми знали, в яку дату вони прийдуть, щоб забрати нас до залізничного вокзалу, який відвезе нас на північ, а звідти інші міста, такі як Берлін та Бремен, звідки ми вирушимо в Аргентину. Я знав дату, коли вони прийдуть для нас, але це була таємниця, оскільки кожен громадянин, який виїхав з Радянського Союзу, вважався зрадником. Мама попросила мене нікому не казати, куди ми їдемо, тому що сусіди звикли що вона або я регулярно подорожуємо, і новий від'їзд хоча й з великими пакунками не приверне уваги. Тож я хотів зберегти підручник, щоб не забути свою мову, російську. Свого останнього дня навчання (дати, про яку не знав жоден мій однокласник), я приніс підручник додому з наміром не повертати його, хотів таємно перевезти його до Аргентину. Наше придане (одяг, ковдри та подушки, набиті пухом, моя книга, деякі записи та інші марні елементи для теплої країни) було завантажено на віз, який відвіз нас до сусідньої залізничної станції. Прощання з бабусею, дідусем та дядьками було драматичним, бо ми знали, що більше ніколи не побачимось. Ми з мамою сиділи біля воза, і коли ми відходили від нашої сім'ї, я почав відчувати себе збудженим і

щасливим, тому що збирався відвідати інші країни та побачити іншу частину нашої сім'ї, а також свого батька, історії про якого та фотографії давали мені суперечливі почуття. Раптом я відчув себе ніяково - перед нашим возом з'явився мій однокласник з яким ми ділили підручник. Він дивився на нас з відкритим ротом. Нічого не сказав, але я махнув рукою на прощання ніби нічого не сталося, але я вчинив погано: я забрав чужу книгу і, крім того, я завдав шкоди невинному. Кілька місяців потому, та із помітною затримкою щодо запланованої дати, ми прибули до Аргентини. Епідемія трахоми тримала нас в Берліні близько сорока днів за щедрої підтримки Гітлера, який не знав, що ми євреї і приїхали з комуністичної країни. У Буенос-Айресі я зустрів свого батька, своїх дядьків та кузенів. Ми жили разом у маленькому будиночку в Ла Патерналі, на вулиці італійських, іспанських та єврейських іммігрантів. Італійці сперечалися, одні були фашистами, а інші антифашистами, а іспанці були розділені між монархістами та республіканцями. Хоча між цими двома націями стосунки склалися погано, але вони погоджувались в одному: вони ненавиділи своїх сусідів-євреїв.

Коли ми підпливали до Аргентини, моя мати вирішила, що я повинен прибути до Буенос-Айреса з радянською елегантністю. Перед причалом у Сантосі, Бразилія, перукар нещадно поголив мене, і коли я гуляв містом, моя мама купила мені матроський костюм, в якому мене здивованими поглядами зустріла моя родина в порту Буенос-Айреса. Коли ми дісталися до Морелоса, частково вимощеної вулиці, що простягалася, як незаймана земля, до потоку Мальдонадо, нині проспект Хуан Б. Хусто, і сусідські хлопці дізналися про мене, почалися мої муки. Вони верещали на мене, сміялися з мене і кричали слова, значення яких я не розумів, але не сумнівався, що вони ворожі. Будиночок, в якому ми жили, був вавилонською вежею: мої дядьки розмовляли на ідиші (мовою східноєвропейських євреїв, що базується на давньосередньовічній німецькій мові з крапленьнями на івриті та словами з країн, де вони мешкали, таких як російська та польська) та елементарною іспанською. Мої кузени розмовляли ідиш та іспанською. Мій батько (я оцінив це пізніше) розмовляв посередньо ідиш, безглуздою українською та іспанською-піджин. Моя мати швидко вивчила іспанську мову, вільно володіла російською та українською мовами і з дитинства згадала ідиш, який вдосконалювала завдяки читанню. Я не знав ані слова на ідиш, навіть не знав, що я єврей.

Щоразу, коли я виходив на вулицю, сусідські хлопці переслідували мене, але іспанською мовою були слова, які вони постійно повторювали. Коли вони глузували з мене, мені було байдуже, але постійний і повторюваний крик мене лякав. Я вивчив їх напам'ять і повторив їх матері, яка була чи не єдиним моїм

співрозмовником, бо у мене не було спільної мови з двоюрідними братами. Оскільки моя мати теж не знала іспанської, вона прокоментувала це на ідиш моїм двоюрідним братам, але вона мені нічого не сказала. Після кількох днів переслідувань деякі хлопці допитали мене і ми за допомогою елементарної лексики порозумілися. Коли вони зрозуміли, що я не розумію їхніх образ, вони перестали глузувати. Однак я не заспокоївся і попросив маму розповісти мені, що сталося. Потім, пані Посол, моя мама пояснила мені, що вони кричали "єврей, вбивця Христа" і що це брехня, яку поширювали деякі погані люди. І тоді мама пояснила мені, що крім того, що ми були українцями, наші предки походили з Близького Сходу, ми були євреями, народом, який вигадав, що раз на тиждень потрібно відпочивати, що раби повинні бути вільними після того, як відбудуть сім років у рабстві, що багаті повинні були залишити частину своїх врожайів бідним і щоб жити разом у мирі, люди повинні дотримуватися десять мінімальних правил, таких як «не вкради», «не вбий» тощо. Що я не повинен почуватись ображеним, бо ми походимо від людей, які змінили історію світу, від людей з великою культурою, а не від вбивць. У той час я зацікавився своїм єврейським походженням, а навчаючись в аргентинській школі, я також вивчав ідиш та іврит і навіть був вчителем цих мов. Зрештою я навчався в Єврейському університеті в Єрусалимі. Юдаїзм, будучи атеїстом, є для мене культурною пристрастю та етикою. Я багато читав і Старий Заповіт, і Новий Заповіт. Мені подобаються пророки, особливо ті, хто засуджує соціальні беззаконня, такі як Амос, глибокі думки Еклезіаста та Давидові псалми, і мене захоплюють персонажі Нового Заповіту, такі як Павло з Тарса, який є справжнім пропагандистом християнства. Те, що я розповідаю зараз було надумано мною після виїзду з країни, де говорили, що релігія є опіумом для народу. Де не могли розмовляти на релігійні теми, ходити до церков чи синагог. У цьому середовищі я отримав освіту, але я не можу відмовитись від задоволення, яке мені доставляють історії Біблії, та від актуальності багатьох її соціальних законів.

Коли я привласнив підручник, яким ділився зі своїм однокласником, і своїм осудливим проступком сприяв зростанню неписьменності в Україні, я не міг навіть уявити скільки років я матиму страждати за цей дитячий вчинок, особливо через його непотрібність. Ми прибули до Буенос-Айреса у листопаді 1933 року, але в липні 1934 року я вже розмовляв задовільно іспанською мовою, у цьому мені допомогла школа, радіо та вулиця. Я міг поговорити та посперечатися з сусідами та зі своїми двоюрідними братами. Щодня російська та українська втрачали свою присутність у моєму житті, бо я використовував це лише для спілкування зі своєю матір'ю. Час від часу я

перечитував сторінку з викраденої книги, поки геть не забув про неї. Мені було вісім років, я вступив до підготовчого класу з 6-річними дітьми, я говорив гірше за всіх, і, крім того, я не був непомітним, бо був найвищим у класі. Через півроку мене перевели до першого класу і я швидко прилаштувався до вимог школи. У серпні сталося явище, яке психологи, психоаналітики, психіатри та дослідники мозку та науковці, з якими ми консультиємось, поки не можуть пояснити. Того серпня 1934 року я хворів цілий тиждень. Висока температура, втома, безсоння, а також цілі дні сну, занепокоєні обличчя, а потім одужання з його незрозумілим здивуванням: я забув російську й українську мови ніби ніколи ними не спілкувався. Я не запам'ятав жодного слова і ніколи не міг їх згадати. Я знехтував однією з десяти заповідей («не вкради»), я позбавив свого однокласника важливого інструменту для його навчання, нікому не принісши користі. Провина переслідувала мене протягом багатьох років, але, зізнаюся, я це вже подолав. Я утримуюся від пояснень, як і чому, але я не сумніваюся, що це болісне переживання позначило моє життя.

Ностальгія та міфологія про моє радянське дитинство були постійно присутніми у моєму житті. Я фантазував про те, щоб повернутися назад і виявити, якими стали ті села, які мене прихистили і в яких я отримав велику любов і зазнав своїх перших розчарувань. У Буенос-Айресі ми жили в очікуванні розвитку війни, і коли вона закінчилася, ми нічого не знали про свою сім'ю, ми сподівались, що відбудеться диво, що хтось, хоч один із маминих або батькових братів, буде врятований.

Через кілька років після закінчення війни ми отримали лист від мого дядька Арона, брата мого батька, спеціаліста-інженера лісового господарства. У невідданому листі було сказано: «Я - Арон, єдиний, хто вижив у сім'ї»(по батькові), і додано, що вся сім'я моєї матері також була вбита, і нікого не залишилося в живих. Ми отримали цей лист близько 1950 року. З тих пір мої батьки не переставали плакати за вбитою родиною. У 1964 році надійшов дуже дивний лист від друга мого дядька Арона, чоловіка, якого мама пам'ятала, але не дуже добре. У листі друг повідомив, що мій дядько проживав у Москві, що він одружений і має сина, студента університету та дочку-інваліда, яка народилася під час німецької блокади Ленінграда. Дівчині потрібен був догляд та ліки, і економічне становище не дозволяло задовольнити ці потреби, але головною її проблемою була їжа. У Москві їжі було мало, і друг попросив допомоги у дядька Арона та його сім'ї. Лист друга був дуже детальний: він додав список продуктів, які їм потрібні, але попросив нас надіслати посилки до нього додому, бо він не був євреєм, як мій дядько, і на той час була сувора державна політика недовіри та ворожості проти євреїв,

про всіх, хто мав контакт із зовнішнім світом. У 1952 р. у Радянському Союзі засудили до страти за державну зраду та співпрацю з американським імперіалізмом усіх єврейських інтелектуалів, яких Сталін відправив до США під час війни з метою отримання економічної підтримки Радянського Союзу у боротьбі проти вторгнення Гітлера. Ці інтелектуали були розстріляні за наказом Сталіна 3 серпня 1952 року.

Отримавши лист друга, ми почали надсилати йому посилки, але ніколи не чули новин від мого дядька. До тих пір, як через півтора року мій батько, який важко хворів, був прикутий до ліжка і мав час на роздуми, здивував нас питанням про призначення наших вантажів. Чи були ми впевнені, що їжа доставляється Арону чи вона точно виходить з будинку друга? Батько помер, не знаючи відповіді. Після низки переговорів ми отримали задовільну відповідь від мого дядька Арона, який наважився писати нам, оскільки антиєврейська політика послабилася, і коли Радянський Союз, потребуючи іноземної валюти, відкрив двері туристів. Почалося вільне листування з моїм дядьком, і мама почала жити фантазією: поїздкою до Москви, щоб зустрітися з єдиним, хто вижив з обох сімей

На той час я професійно зарекомендував себе і міг подарувати задоволення матері та здійснити її мрії: ми визначили дати, я придбав квитки, ми подолали складні бюрократичні процедури, і моя мама готувалася поїхати. Вранці перед посадкою моєї матеріна літак ми отримали лист від мого дядька Арона, який містив тривожну фразу: «всі твої брати чекають тебе». Що означала ця фраза? Моя мати, мій брат Родольфо, Діна та я аналізували її значення, і ми прийшли до висновку, що мій дядько та його родина почувались як наші брати.

Мама полетіла того вечора дуже зворушена. Наступного ранку, коли я летів до Москви, ми отримали ще один лист від мого дядька Арона, який був написаний до того, який ми читали напередодні, але доставка якого була затримана і він прибув через день. У цьому листі мій дядько розповів нам дивовижну історію: одного дня вдень він прогулювався Арбатом, знаменитою пішохідною вулицею Москви, і раптом він закам'янів, бо перед ним був, як живий, Лазар, старший брат моєї мами, який захищав мене в дитинстві і по смерті якого ми сумували стільки років. Обоє були здивовані, обійнялися та заплакали від емоцій, бо вони обоє вірили, що зникли під час війни. Але емоції примножилися, коли мій дядько Лазар сказав Арону, що всіх братів та їхні сім'ї врятовано. Моя мати, як я вже казав вам раніше, пані Посол, не знала, бо вона вже виїхала до Москви. Уявіть, що вона відчувала, коли, виходячи з літака, її

зустрічала вся родина, яку вона вважала втраченою і про яку вона завжди повторювала, що вони залишили її одну на світі. Типова історія війни, але цього разу зі щасливим кінцем.

Моя мати кілька разів поверталася до Радянського Союзу, щоб побачитися з родиною. Другий раз я супроводжував її, третій - ми разом з Діною, моєю дружиною. Ми зустрічалися у Москві та у Запоріжжі, промислового місті, де мешкали мої дядьки, і кожна зустріч була великим святом. Я залишався до світанку, розмовляючи зі своїм дядьком Лазарем, чие життя і те, як він розповідав про нього, мене зачарували. Окрім того, що він розповідав мене про свою участь у війні як військовий, він намагався переконати мене в перевагах нової людини, яку будував комунізм. Мій погляд на режим був критичним, але він був ідеалістом, впевненим, що його ідеологія переможе на благо людства. На жаль, його особиста історія, як і мільйонів інших ідеалістів, засвідчила, що він помилявся.

Багато історій, які я тут розповідаю, пані Посол, є частиною книги, яку я видав багато років тому в Іспанії (з Майстерні Маріо Мучника) та Аргентині (Видавництво Південної Америки), яка також була опублікована російською мовою під назвою «Останній лист із Москви», але закінчення історії мого дядька Лазаря не було включено. Востаннє я розмовляв до світанку зі своїм дядьком, який був не тільки чарівним, але й дуже тверезим у своїх судженнях, він зробив мені зізнання. Він зіграв важливу роль у війні, командував у званні полковника однією з дивізій, яка взяла Берлін, провів кілька років в адміністрації радянського сектору цього міста, а потім, вже в місті, де він проживав, Вінниці (відомій за відкриття вбивства дисидентів, які організував Сталін у 1937 р.), він був обраний видатним лідером Комуністичної партії, якій він так багато віддав. Але на Близькому Сході спалахнула шестиденна війна, і Радянський Союз змінив свою проізраїльську політику на проарабську, і оскільки мій дядько був євреєм, вони запропонували йому, не даючи йому іншого виходу, подати у відставку. Однак тієї ночі, хоча і пригнічений, він підтвердив свою віру в комунізм.

Єдина, хто контактував із дядьками, - це моя мати, і хоча я говорив однією мовою зі своїм дядьком Лазарем, їдешем, ми не писали одне одному, бо життя тяжіло нас до інших горизонтів. Роками я ні з ким не контактував, поки одного разу з Нью-Йорка не отримав листа простою іспанською мовою, написаний онуком мого дядька Лазаря, і це було ще однією несподіванкою, бо мені повідомили, що його батьки, мої двоюрідні брати та його дід, мій дядько Лазар Голоднер, оселився у цьому місті, центрі капіталізму. Кілька місяців по

тому ми з Діною прилетіли до Нью-Йорка, ми познайомились із нашими кузенами, яких ми знали, та їхнім сином Алексом, який працював у банку Іспанії, але я не міг побачити дядька Лазаря, бо він помер за кілька тижнів до нашої поїздки. Справжній ідеаліст, який вірив у соціалізм, закінчив свої дні в країні, яка ідеологічно представляла протилежність тій ідеології, якій він віддав своє життя.

Пані Посол Елена Летісія Мікусінські, я дуже вдячний за те, що Ви дали мені можливість розповісти кілька історій про своє життя та свою сім'ю, що сталося в Україні, країні мого дитинства, у якій Ви так гідно представляли Аргентину, країну, яка вітала мене, країну, де народилися і вирости наші діти. Країна, яку я люблю і до якої я належу» .

Абраша Ротенберг

Доктор Сусана Турик

Доктор Сусана Турик

**Доктор медицини.
Спеціаліст з внутрішньої
медицини та медичної
генетики**

Доктор Сусана Турик - випусниця Національного університету Буенос-Айреса, спеціаліст з внутрішніх хвороб та медичної генетики. Вона є членом-засновником Аргентинського товариства медичної генетики, була президентом згаданого товариства, а нині є його почесним членом.

Вона отримала кілька нагород та відзнак, серед них: «Доктор Хосе Ардіті», «Sebastian Bagó», нагороду «Родольфо А. Ечерабіде», нагороду «Рікардо

Саес». Опублікувала понад сорок наукових праць. Працює координатором і/або директором більш шістдесяти курсів національного та міжнародного рівня, нацтових симпозіумів в Аргентині та за її межами.

У 2018 році доктор Сусану Турик було відзначено за її кар'єру в галузі генетики асоціацією лікарів Британської лікарні Буенос-Айреса.

«Мене звуть Сусана Беатріс Турик. Я дочка та онука українців. Я одружена, у мене троє дітей, і всі вони вчилися в «Рідній школі» в Асоціації Просвіта.

Доктор Сузана Турик отримує відзнаку за свою кар'єру в галузі генетики від асоціації лікарів Британської лікарні

Др. Сусана Турик - спікер на міжнародних конгресах та організатор наукових конференцій

Мої дідусь й бабуся народилися в Радошині, Волинської області, а мої інші бабуся і дідусь народилися у Сухівцях Рівненській області. У 1936 і 1938 роках мої бабуся й дідусі приїхали до Аргентини. Татові батьки оселилися в районі Валентін Альсіна в Ланусі (провінція Буенос - Айрес), а мамині – спочатку оселилися в провінції Чако, а потім перебралися також до Валентін Альсіни.

Мої батьки Хуан Турик та Лідія Хіночик познайомилися та одружилися в Аргентині. У них народилося двоє дітей, мій брат Еухеніо, вчитель образотворчого мистецтва та ілюстратор, та я.

Вся моя родина завжди грала дуже активну роль в українській громаді.

В Україні у нас мало родичів, оскільки більшість мешкає в Аргентині. Тим не менше, ми зберегли багато друзів в Україні.

Я навчалася у лінгвістичній гімназії м. Львова. У 2013 році моя дочка Стефанія навчалася в Українському католицькому університеті у Львові. Ця академічна підготовка дозволила нам зміцнити і розширити наші знання української мови, якою ми вже говорили, писали і читали вдома.

Др. Сусана Турик з групою з вивчення літератури у «Просвіті»

Багато років я керую курсом української літератури в Українській асоціації культури «Просвіта». Я маю академічні зв'язки з різними медичними, культурними, літературними та соціальними організаціями в Україні».

**Фото українських емігрантів на кораблі "Ямайка" до
прибуття в порт Буенос-Айреса**

Др. Сусана Турик зі своєю сім'єю

Вшановуючи пам'ять

Володимира Котульського

Володимир Котульський

**Його здобуток: «Мартін
Ф'єрро» українською мовою**

Др. Ярема Тауридський (редактор)

Віктор Будзінський (співавтор)

Олег Яхно (співавтор)

Володимир Котульський приїхав з Волині, Україна, у 1925 р. Під час німецької окупації він був шкільним учителем у своєму місті, входив до Організації українських націоналістів і до наступу Червоної Армії

переїхав на Захід. Після кількох років у таборі біженців, у 1949 р. він переїхав до Аргентини, спочатку до провінції Чако, а з 1950 р. до Буенос-Айреса, де відразу ж почав працювати в українській громаді. У 1956 році одружився з Ольгою Білик .

Він був невтомним борцем за нашу справу та ідентичність. Протягом багатьох років він обіймав керівні посади в Асоціації «Відродження України», неодноразово був її президентом та редактором газети асоціації «Наш клич». Впродовж 17 років він керував курсами української мови для дорослих в Асоціації "Відродження", а також започаткував курси іспанської мови для початківців з «четвертої хвилі», що приїхали з України, тобто продовжував займатися викладацькою діяльністю протягом усього життя. Це була його пристрасть.

Володимир Котульський

В організованій українській громаді він також виділявся і був президентом Вищої ради Українського центрального представництва в 1977 році, а в 1981 році він був обраний президентом Центрального представництва українців в Аргентині, займаючи цю посаду кілька років з гідністю й турботою про справу. Таким чином, він брав участь у кількох зібраннях Світового конгресу вільних українців, гідно представляючи на них всіх українців Аргентини.

У 1993 році він зміг повернутися до своєї коханої України, і це було прощанням. Проте він досяг своєї мети, його рідна Україна була вільною і незалежною.

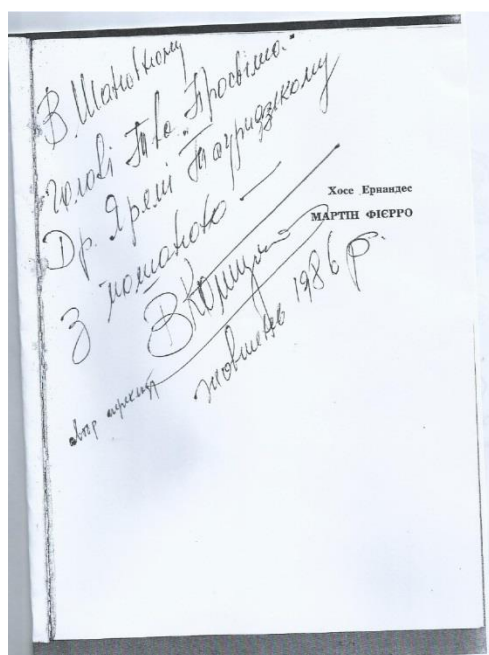
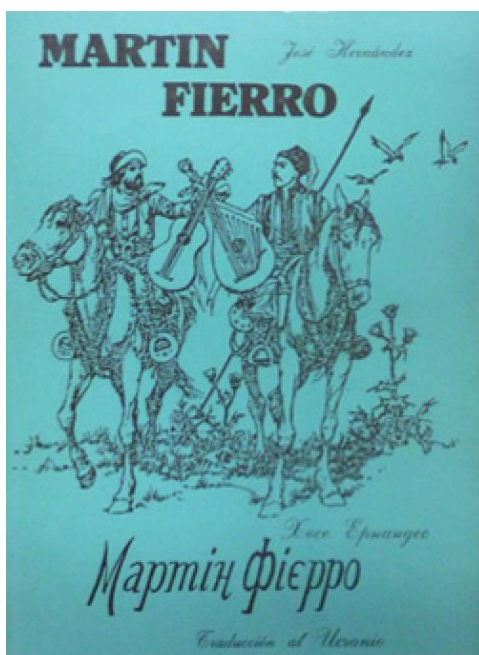

Наглядова рада Комітету зі збору коштів на будівництво пам'ятника Тарасу Шевченку в Буенос-Айресі, утворений Наглядовим комітетом та членами Української Асоціації «Відродження».

Президент Комітету Володимир Котульський, у центрі (другий зліва).

Я вважаю, і в цьому я поділяю думку більшості українців в Аргентинській Республіці, що кульмінацією його соціальної та національної роботи в Аргентинській Республіці, і як подяку всіх українців цій щедрій країні, Володимир Котульський переклав українською мовою «Мартін Ф'єрро» відомого Хосе Ернандеса, що поставило нашу мову серед понад сотні перекладів цього шедевра поезії гаучо в Аргентині.

І ще для завершення цього короткого вшанування пана Володимира Котуського, він був перш за все джентльменом, скромним за своєю натурою, поважав думку іншого, його любила вся громада та всі, хто з ним спілкувавця. Його передчасна смерть 27 липня 1997 року залишила дуже велику порожнечу в українській діаспорі Аргентинської Республіки, яка згадує його з великою повагою, з одного боку, та неоціненною прихильністю, з іншого. Нехай ця скромна данина послужить, щоб залишити втілене в цих рядках нагадування про велику людину, українця, який сприяв популяризації великого «Мартіна Ф'єрро» рідною мовою.

Книга «Мартін Ф'єрро» українською мовою.
Видавництво Хуліана Середяка, Буенос-Айрес, 1986.

Пані Посол Елена Летісія Мікусінскі висловлює особливу
подяку

Народному депутату України, пану Святославу Юрашу
Професору віктору Погромському

Дякуємо за співпрацю у підготовці цього номера

Пану Абраші Ротенбергу

Пану Олегові Яхну

Доктору Яремі М. Тауридському

Пану Віктору Будзінському

Ліц. Алехандрі Василик

Команді Посольства Аргентини в Україні

Лесі Мілютенко